

PROJEKTU LĪDZFINANŠE
EIROPAS SAVIENĪBA

ELFLA
EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

LAP projekts, uzsāktie pētījumi, kā turpmāk

Latvijas Valsts augļkopības institūts, Lauku diena, 2014. gada 10. aprīlis

Kā uzsākām?

- Pierādījumu un pamatojuma sagatavošana Briselei 2004.-2005.g.
- Projekts “Augļu un ogu integrētās audzēšanas ES vadlīniju piemērošana Latvijas apstākļiem”. Izpildītāji LAAPC, Dobeles DSIS un Pūres DPC.
- Publikāciju sagatavošana par augļu koku un ogulāju integrētās audzēšanas metodēm žurnālos “Agrotops” un “Dārzs un Drava”, kā arī “Agrotopa” 4 pielikumos “Augļu dārzi”.

Kā notika apmācības?

- Teorētiskās apmācības organizētas pa visu Latviju.
- 2006. gadā apmācības apmeklējuši ap 420 saimniecību pārstāvji
- Sertifikāti izsniegti 282 saimniecībām.

Pirmo gadu pieredze

- Pirmos gadus stādījumu *apsekošanu* veica ar LAA līgumu noslēgušie zinātniskie darbinieki un citi speciālisti.
- Apsekošanas laikā konsultējām un apmācījām dārzu īpašniekus.
- Reizē guvām priekšstatu par reālo situāciju, zināšanu līmeni **un nepieciešamiem pētījumu virzieniem.**

Pašreizējais stāvoklis

- Stādījumu kontroli kopš 2009. gada veic VAAD speciālisti;
- **Konsultāciju dienestā vairs nav konsultantu – speciālistu augļkopībā;**
- Ikgadēja zināšanu atjaunošana integrētā augļu un ogu audzēšanā nenotiek;
- Integrētā audzētāja statusu daudzi audzētāji saglabā “**Skolas augļi**” programmas prasību dēļ;

Saimniecību skaits, kuras audzē augļaugus ar integrētām metodēm*

Augļaugš	2010	2013
Ābeles	184	142
Bumbieres	67	57
Ķirši	48	27
Plūmes	31	21
Avenes	62	39
Ērkšķogas	2	2
Jāņogas	28	18
Upenes	54	36
Zemenes	19	13
Krūmcidonijas	4	-
Dzērvēnes	10	5
Krūmmellenes	29	18
Kopā	374	276

* Atrodamas VAAD datu bāzē - dienesta mājas lapā

Pētījumu uzsākšana

- 2007.gadā uzsākts sākumā ZM, vēlāk ES finansēts pētījumu projekts, kurš ar nedaudz mainītiem nosaukumiem turpinās līdz 2014.gadam.
- **Projekta izpildē iesaistītas 5 zinātniskās institūcijas:**
  - Latvijas Valsts Augļkopības institūts (LVAI)
  - Latvijas Augu aizsardzības pētniecības centrs (LAAPC)
  - Pūres dārzkopības pētījumu centrs (Pūres DPC)
  - LLU Agrobiotehnoloģijas institūts (LLU ABI)
  - LU Bioloģijas institūts (LUBI)

*Pirmos gadus pētījumus veica arī Agroķīmisko pētījumu centrs

Projektu uzdevumi

- Izdalīt pret kaitīgiem organismiem izturīgas augļu koku un ogulāju šķirnes, izvērtēt to piemērotību dažādiem augšanas apstākļiem.

2009. gadā reģistrētas
kraupja imūnas
šķirnes, t.sk. 'Gita'
(attēlā)

Dace

Pamjatj Semakinu

Slimībuzturīgas aveņu un krūmogulāju šķirnes

Vasaras avenēs

`Ottawa`

Rudens avenēs:

`Polana`, `Polka`

Upenes

`Zagadka`, `Vernisaž`, `Joniniai`,

`Svita Kijevskaia`

Jānogas

`Vīksnes Sarkanās`,

`Hele`, `Bajana`

Šķirņu un audzēšanas tehnoloģiju izvērtēšana dažādu reģionu dārzos

- Katru gadu apsekoti 30-50 dārzi (Pūres DPC Kurzemē, LVAI – Vidzeme, Latgale, Vidzeme)

Galvenās audzēšanas tehnoloģiju kļūdas

- **Nesabalansēts mēslojums** – vai nu par daudz, vai par maz.
- **Ja par daudz** – pazeminās ziemcietība, vairāk darba vainaga veidošanā, lielākas izmaksas, augļi sliktāk krāsoti un ieņēmīgi pret slimībām glabāšanas laikā.
- **Ja par maz** – samazinās gan augšana, gan ražošana, augļi sīkāki.
- Kompleksais mēslojums

Dārzs, kurā mēslošana, apdobju un rindstarpu kopšana veikta pārāk centīgi

Dārzs, kurā kopšanas darbi ir minimāli

Abos variantos sekas ir līdzīgas

Vainagu veidošana netiek veikta **nemaz vai arī par daudz**, arī šķirnei neatbilstoši.

Ja **par daudz**, veidojas labs mikroklimats sēņu slimību attīstībai gan uz kokiem, gan augļiem, augļi nekrāsojas.

Ja **vainags neveidots**, trūkst jauno dzinumu fotosintēzei un augļzariņu izvietošanai

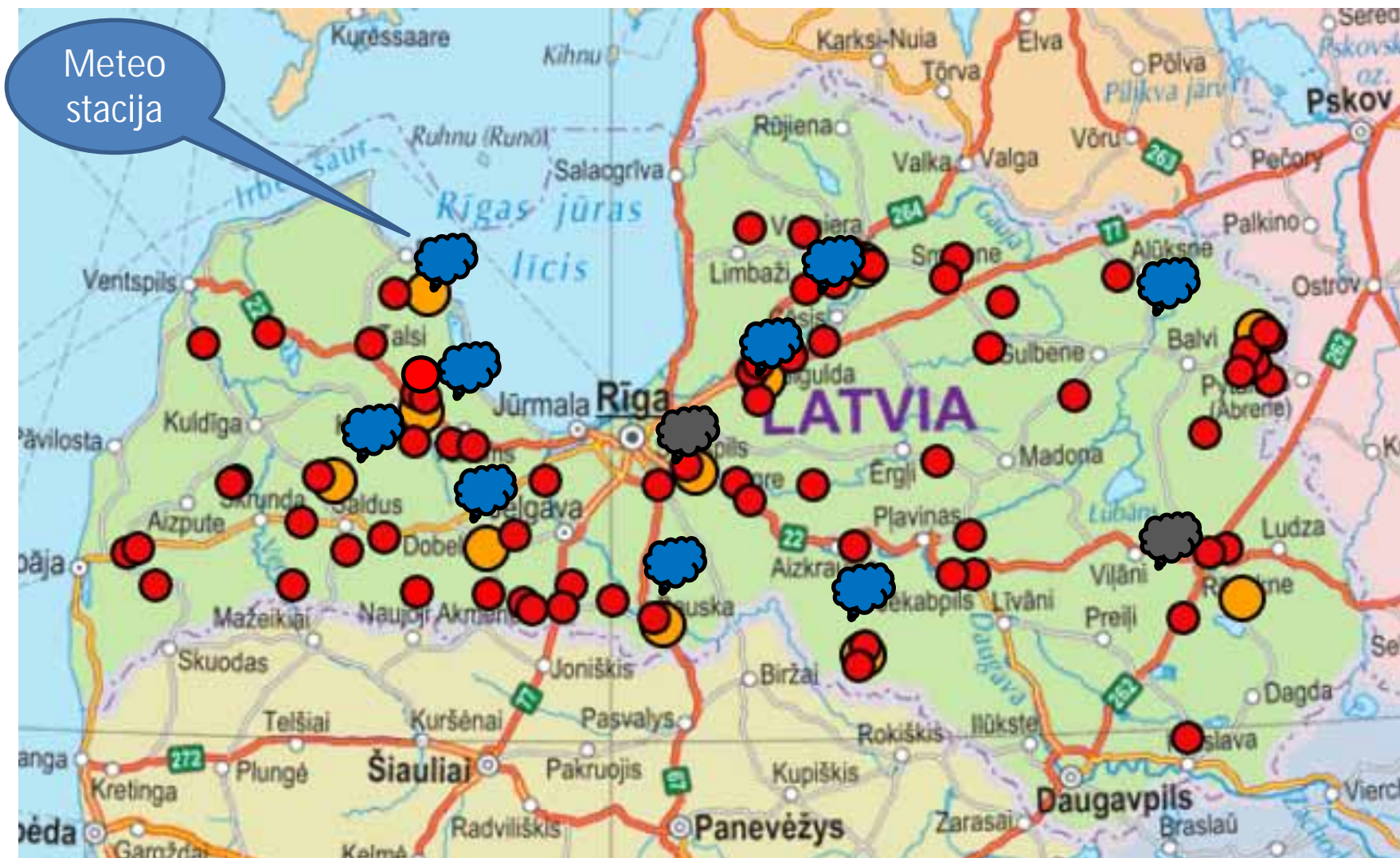
Projektu uzdevumi

- Veikt kaitīgo un derīgo organismu inventarizāciju Latvijas augļu un ogu dārzos, to attīstības izpēti, kā arī kontroles metožu izstrādi;

Murdveida feromonu slazds

Meteo staciju izvietojums un pieaugošais RIMpro prognožu interesentu loks (2006-2012)

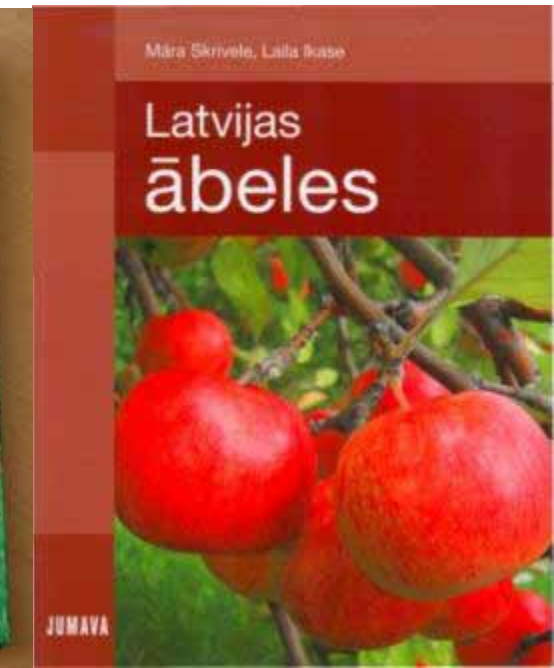

Šobrīd Latvijā darbojas **deviņas** Luftt meteostacijas.

Ko darām zināšanu pārnesē?

- Ø Izstrādāti un publicēti praktiski ieteikumi audzētājiem
- Ø 40-50 populārzinātniskas publikācijas katru gadu.
- Ø 4 grāmatas un DVD disks
- Ø INTERREG Latvijas-Lietuvas pārrobežu sadarbības programmas 2007 – 2013.gg. projekts 2009.-2012., www.fruittechcentre.eu

Jauni izmēģinājumi LVAI

- 3 ziemcietīgi **Somijā selekcionēti ābeļu potcelmi** salīdzināti ar MM106 un B9. Iestādīts 2011.g. Šķirnes '**Auksis**' un '**Gita**'.
- Pētot stādmateriālu kvalitātes ietekmi uz ābeļu augšanu un ražību, uz **vīrusbrīviem potcelmiem B9 un MM106** uzacotas vīrusbrīvas šķirnes '**Antonovka**', '**Beforest**', '**Gita**' un '**Beloruskoje Maļinovoje**'. Kontrole – ar vīrusiem inficēti tie paši potcelmi un šķirnes. Iestādīts 2012. gadā.
- Turpināta **jauno šķirņu pārbaude** uz maza auguma potcelmiem **ar un bez šķeldas mulčas apdobēs**. Iestādīts 2011. gadā.
- Vairāki izmēģinājumi par perspektīvo šķirņu un potcelmu kombinācijām un 2 stādīšanas attālumiem. Iestādīts 2009.gadā.

Jaunie izmēģinājumi ar plūmēm LVAI

:

- Par piemērotu vainaga formu, kā arī šķirņu un potcelmu kombinācijām atbilstošu stādīšanas attālumu izvēli (2009);
- Vainaga veidošanas paņēmienu izstrādi perspektīvajām plūmju šķirnēm (2012).

Izmēģinājumi ar slāpekli LVAI

2013.g. uzsākts pētījums

1. kontrole bez slāpekļa mēslojuma;

2. slāpeklis 6 g/m² apdobses joslā.

- Slāpekļa mēslojums 2-2,5 reizes – palielinājis 50 - 60 cm garo dzinumu skaitu. Šķirnēm **'Gita'** un **'Rubin'** šādi dzinumi ir nevēlami. (optimālais dzinumu garums 1-25 cm)
- Turpretī šķirnēm **'Konfetnoje'** un **'Baltais Dzidrais'** dzinumu veidošanās ir nepietiekama, slāpekļa mēslojums to veicināja.
- Augļu svars palielinājās visām šķirnēm, vasaras tas ir vēlams, turpretī lielaugļu ziemas nē.

Minerālvielu iznesas ābelēm dārzos ar auglīgu augsni, leknu zālāju rindstarpās

Iznes ar ražu (20 t/ha) un izgrieztajiem zariem pavasarī, ja tos izvāc, kopā:

~ 27 kg/ha slāpekli,

~ 30 kg/ha kāliju

Augsnē atgriežas:

- Ar zāli no rindstarpām un
- vasaras veidošanā izgrieztajiem zariem (*ja tos smalcina un atstāj uz vietas*), kā arī
- nobirušām lapām (ja tās nav aizpūtis vējš)

~ 40 kg/ha slāpeklis

~ 60 kg/ha kālijs

Uzsākti pētījumi arī par iznesām upenēm

LAP projekts 2014.gadā beidzas

- ZM turpmāk pētījumus vairs nefinansēs, izņemot ābeļu, upeņu un aveņu selekciju, kā arī genofonda saglabāšanu.
- VPP, cerams, daļēji finansēs pētījumus augļu glabāšanā, ābolu un bumbieru sēņu un fizioloģiska rakstura slimību un to ierobežošanas iespējām glabāšanas laikā.

Kas būs turpmāk?

- Atbalsts no ZM:
  - konsultāciju sistēmas izveidei;
  - atbalsta saimniecību izveidē reģionos;
  - Meteostaciju uzturēšana ???
  - vidējā un augstākā līmeņa augļkopības speciālistu sagatavošanā;?????
  - **lietišķo pētījumu turpināšanai zemnieku saimniecībās.**

Vai kompetences centri?

Kādi pētījumi nepieciešami

- Visu augļaugu jauno šķirņu, perspektīvo potcelmu pārbaude dažādos reģionos.
- **Zālāju kvalitāte rindstarpās** – kā izmainās augsnes sastāvs, iznesas
- **Apdobju sleju apstrāde dažādās augsnēs** (varianti – dažāda mulča, herbicīdi, mehāniskā apstrāde), kā izmainās augsnes agroķīmiskais un mikrobioloģiskais sastāvs, kā izmainās kālija – kalcija attiecības augļos.
- Vākšanas gatavības noteikšana.
- ???????

Kādi pētījumi nepieciešami

- Par vainagu veidošanu (optimālais dzinumu garums, saldajiem ķiršiem 0.3-25 cm, ābelēm un bumbierēm – 1-25 cm, plūmēm un skābajiem ķiršiem – 0.3-50 cm.
- **Kā nomierināt koka augšanu pēc stipras apgriešanas.**
- Mehāniska ražas normēšana.
- ???????????

Kādi pētījumi nepieciešami

- Zemeņu un aveņu mēslošana un mulčēšana.
- Stādu kvalitātes uzlabošana zemenēm, avenēm, upenēm – **kas iekārtos mātes dārzus?**
- Aveņu šķirnes, kas izturīgas pret aveņu pundurainības vīrusu.
- Upeņu atveseļošana no pilnziedainības vīrusa.
- Sakņu slimību ierobežošana zemenēm.
- Slietu veidotais humuss.

Kādi pētījumi nepieciešami

- Kā tikt galā ar bumbieru rūsu?
- Kā ierobežot tīklērces, plūmju tinēju, ķiršu mušu, nevienādo mizgrauzi, aveņu dzinumu pangodiņus?
- ????

Paldies par ieteikumiem (kuri būs)

